

PWYLLGOR CRAFFU'R CABINET

(O Bell Trwy Teams)

Aelodau sy'n Bresennol:

Dydd Mercher, 2 Medi 2020

Cadeirydd:	Cynghorydd M.Harvey
Is-gadeirydd:	Cynghorydd S.Rahaman
Cynghorwyr:	S.E.Freeguard, N.T.Hunt, S.K.Hunt, S.A.Knoyle, A.Llewelyn, S.Miller, R.Mizen, J.D.Morgan, S.Paddison, L.M.Purcell, S.M.Penry, S.H.Reynolds a/ac A.N.Woolcock
Swyddogion sy'n Bresennol:	A.Evans, A.Jarrett, H.Jenkins, S.Phillips, C.Davies, C.Griffiths, K.Jones, T.Davies, S.Curran, S.Blewett, S.Brennan, N.Headon, N.Pearce, C.Plowman, M.Roberts, J.Woodman- Ralph a/ac A.Manchipp
Gwahoddedigion y Cabinet:	Cynghorwyr C.Clement-Williams, D.Jones, L.Jones, R.G.Jones, E.V.Latham, A.R.Lockyer, P.A.Rees, P.D.Richards a/ac A.Wingrave
Arsylwyr:	H.Neary

1. DATGANIADAU O FUDDIANNAU

Gwnaeth yr aelod canlynol ddatganiad o fudd ar ddechrau'r cyfarfod:

Y Cynghorydd S Rahaman parthed – Hen Safle Lido Afan (Yn eithriedig dan Baragraff 14) gan fod ganddo fusnes teuluol wrth ymyl y safle.

2. CRAFFU CYN PENDERFYNU

Dewisodd y pwyllgor graffu ar yr eitemau canlynol ar agenda Bwrdd y Cabinet:

Diweddarau a Monitro'r Gyllideb

Derbyniodd Aelodau drosolwg o oblygiadau ariannol COVID-19 ar Adnoddau Ariannol y Cyngor a Chyllideb 2020/21, fel a nodir yn yr adroddiad a ddosbarthwyd.

Tynnwyd sylw at y ffaith bod camgymeriad ar dudalen 4 yr adroddiad sy'n datgan 'ac rydym yn aros am gadarnhad gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â £1 arall'; cadarnhawyd y dylid diwygio'r ffigur i £1.8m.

Nododd swyddogion fod Llywodraeth Cymru wedi dyrannu £188.5m yn wreiddiol i awdurdodau lleol adennill costau a cholled incwm drwy'r Gronfa Caledi - roedd hyn yn berthnasol i'r cyfnod hyd at ddiwedd mis Mehefin yn bennaf. Nodwyd bod y cyngor wedi cyflwyno hawliadau am wariant ychwanegol a gafwyd (£4.133m) a'i fod yn dal i aros am gadarnhad o'r ad-daliad am yr hawliad a wnaed ym mis Gorffennaf. Dywedwyd wrth yr Aelodau fod Llywodraeth Cymru, ers ysgrifennu'r adroddiad, wedi cytuno i ad-dalu costau o £409k ar gyfer prydau ysgol am ddim a thua £207k o gostau gwasanaethau cymdeithasol; gan adael tua £156k o arian dyledus ar gyfer costau ychwanegol, yr oedd Llywodraeth Cymru wedi dweud na fyddent yn eu had-dalu. Soniwyd bod y rhan fwyaf o'r arian dyledus ar gyfer costau caledwedd TGCh ychwanegol yr oedd y cyngor wedi'u cael, lle'r oedd Llywodraeth Cymru ond yn ad-dalu 50% o gostau a 25% o gostau cyfathrebu a marchnata'r cyfryngau.

Nododd y Pwyllgor fod Llywodraeth Cymru wedi ad-dalu gwerth £2.3m o incwm a gollwyd mewn perthynas â pharciau, canolfannau hamdden, llyfrgelloedd, theatrau, prydau ysgol, gwastraff masnach a pharcio; a bod y cyngor wedi cyflwyno cais pellach am £1.8m a oedd yn ymwneud yn bennaf ag ysgolion, Hillside, incwm rhent o wasanaethau amgylcheddol ac incwm o brosiectau cyfalaf. Tynnwyd sylw at y ffaith bod angen eglurhad o hyd ynghylch sut y byddai Llywodraeth Cymru'n adolygu hawliadau ar gyfer colled incwm, ond roedd yr adroddiad yn tybio y byddai £400k o'r £1.8m yn cael ei ad-dalu ar hyn o bryd.

Yn dilyn hyn, cadarnhawyd bod Llywodraeth Cymru, ar 17 Awst 2020, wedi cyhoeddi £264m o gyllid ychwanegol i Awdurdodau Lleol liniaru ymhellach yn erbyn effaith ariannol COVID-19 ac, fel rhan o'r cyhoeddiad, nodwyd y byddai £25m yn gysylltiedig â glanhau ysgolion. Nodwyd, o ganlyniad i hyn, fod y gorwariant rhagamcanol

gwreiddiol o £10m a adlewyrchwyd yn y dadansoddiad o'r adroddiad yn debycach i £5m ar hyn o bryd.

Cafwyd trafodaeth mewn perthynas â chynnydd y blaengynllunio ariannol a'r taliadau incwm a gollwyd. Nodwyd nad oedd unrhyw sicrwydd gan Drysorlys y DU na'r Llywodraeth y byddai taliadau canlyniadol pellach yn cael eu rhoi yn y dyfodol, felly ni allai Llywodraeth Cymru warantu unrhyw daliadau incwm pellach a gollwyd; fodd bynnag, roeddent yn talu'r rhan fwyaf o'r hawliadau ac yn monitro'n effeithlon. Soniwyd y byddai angen i'r cyngor ddechrau edrych ar eu trefn treth y cyngor eu hunain, lle bu rhywfaint o arian ychwanegol ar gyfer cynlluniau rhyddhad treth y cyngor; ychwanegwyd y byddai gan y cyngor well syniad dros y misoedd nesaf o'r cronfeydd wrth gefn posib y byddai angen eu defnyddio er mwyn llenwi bwloch y gyllideb ar gyfer eleni. Hysbyswyd yr Aelodau y byddai Swyddogion yn dechrau edrych ar gyllideb y flwyddyn nesaf dros y ddeufis nesaf ac y byddent yn dod ag ystyriaethau i Aelodau yn ôl ym mis Hydref; soniwyd bod Llywodraeth y DU yn cynnal adolygiadau o wariant i geisio nodi faint o adnoddau sydd ar gael ar gyfer 2021/22 a'r blynyddoedd dilynol, a fyddai'n rhan hanfodol o gyllidebau'r dyfodol.

O ran colli incwm yn Hillside, gofynnodd yr Aelodau a oedd Swyddogion wedi cael rhagor o wybodaeth o ran a fyddai cymorth yn cael ei ddarparu. Nodwyd bod gan Hillside orwariant o £803k; roedd y cyngor wedi gofyn am y chwarter cyntaf (£467k) gan Lywodraeth Cymru, yn ychwanegol i'r £2m a oedd ar gael ganddynt i'w fuddsoddi mewn gwella'r cyfleusterau yn Hillside. Ychwanegwyd y byddai angen rhywfaint o'r arian hwnnw i wrthbwysu'r ffaith nad oedd dwy ystafell ar gael tra eu bod yn cael eu huwchraddio a bod rhywfaint o gymorth wedi'i ddarparu o fewn y £2m oherwydd rhai o'r cyfyngiadau COVID-19 a oedd yn achosi'r gorwariant rhagamcanol. Cadarnhaodd swyddogion nad oedd Llywodraeth Cymru wedi adolygu'r mater penodol hwn eto, ond roeddent yn gobeithio y byddent yn gwneud hyn yn y dyfodol agos ac, yn dilyn hyn, byddai Swyddogion yn hysbysu Aelodau fel rhan o'r adroddiad monitro cyllideb nesaf.

Yn yr adroddiad a ddisbarthwyd, nodwyd bod gan Hillside gcontract bloc gyda'r Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid (GCI) a oedd yn gwarantu taliad am 6 gwely. Gofynnodd yr Aelodau a oedd y GCI yn dal i dalu am y 6 gwely hyn, a chadarnhaodd Swyddogion eu bod nhw, ac er na fyddai pob un ohonynt yn cael eu defnyddio bob amser, roeddent yn talu am argaeledd gwarantedig y gwelyau, a oedd wedi'i gynnwys yn y ffrydiau incwm am y flwyddyn. Nodwyd bod

Swyddogion yn disgwyl i Lywodraeth Cymru ad-dalu'r arian i Hillside a'i bod yn bwysig parhau i bwysio ar hyn gan nad yw'r cyngor yn gwneud elw nac yn cynhyrchu incwm o Hillside.

Gofynnodd yr Aelodau i Swyddogion egluro ystyr derbyniadau gorchymyn atebolrwydd gan y'u crybwyllwyd yn yr adroddiad a ddosbarthwyd. Cadarnhawyd, pan nad yw rhywun wedi talu treth y cyngor a/neu ardrethi busnes, y gallai'r llysoedd roi gorchymyn atebolrwydd i'r cyngor, sy'n ychwanegu ffi at y bil sy'n weddill.

Nodwyd bod rhai ffrydiau incwm wedi'u hailgyflwyno o fis Medi ymlaen megis taliadau parcio ceir a phrydau ysgol i ddisgyblion, a byddai'r rhain yn cael eu hystyried a'u cynnwys ymhellach mewn amcanestyniadau drwy weddill y flwyddyn.

O ran cymorth treth y cyngor, tynnwyd sylw at y ffaith bod Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi y byddai £2.85m ar gael i ariannu'r nifer ychwanegol o hawliadau a chostau cymorth treth y cyngor a dalwyd gan gynghorau ar gyfer chwarter cyntaf eleni; Amcangyfrifodd swyddogion y byddai gwerth cyfran Castell-nedd Port Talbot tua £120k, ac nid oedd hyn wedi'i gynnwys yn yr adroddiad.

Cafwyd trafodaeth ynghylch hawlwr cymorth treth y cyngor (CTRS) ac a oedd y tybiaethau a gynhwyswyd yn yr adroddiad, lle mae'n nodi costau o £529k dros gyllideb sy'n deillio o CTRS, a allai gynyddu i £1m a mwy yn ystod weddill 2020/21, yn cynnwys dod â'r cynllun ffyrlo i ben a'r diswyddiadau a diweithdra anochel y gellir eu cael o ganlyniad i hynny. Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith y gallai cost casglu treth y cyngor a chymorth treth y cyngor gynyddu'n sylweddol pe bai ffyrlo'n arwain at ragor o bobl yn colli swyddi pan ddaw i ben, fodd bynnag, fel y soniwyd eisoes, byddai Llywodraeth Cymru'n ad-dalu cynghorau ledled Cymru ac nid oedd yr union ffigur ar gyfer Cyngor Castell-nedd Port Talbot wedi'i gadarnhau eto.

Hysbyswyd yr Aelodau nad oedd Llywodraeth Cymru'n ariannu penderfyniadau lleol, felly pe bai Castell-nedd Port Talbot yn penderfynu fel cyngor i wneud rhywbeth nad oedd Llywodraeth Cymru wedi dweud wrth yr holl gynghorau i'w wneud, byddai angen ystyried y costau. Enghraifft o hyn oedd prynu mygydau wyneb.

Diolchodd y Pwyllgor i holl weithwyr y Gyfarwyddiaeth Gyllid am eu gwaith caled parhaus yn ystod pandemig COVID-19.

Yn dilyn y broses graffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r cynigion i'w hystyried gan y Cabinet.

3. **MYNEDIAD I GYFARFODYDD**

PENDERFYNWYD:Gwahardd y cyhoedd, yn unol ag Adran 100A (4) a (5) o

Ddeddf Llywodraeth Leol 1972,
ar gyfer yr eitem fusnes ganlynol
a oedd yn cynnwys datganiadau posib
o wybodaeth eithriedig, fel a ddiffinnir ym
Mharagraff 14 o Ran 4 o Atodlen 12A y Ddeddf
uchod.

4. **CRAFFU EITEM/EITEMAU PREIFAT CYN PENDERFYNU**

Dewisodd y pwyllgor graffu ar yr eitemau canlynol ar agenda Bwrdd y Cabinet:

Hen Safle Lido Afan

Derbyniodd yr Aelodau wybodaeth am hen Safle Lido Afan fel a nodir yn yr adroddiad preifat a ddsbarthwyd.

Yn dilyn y broses graffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r cynigion i'w hystyried gan y Cabinet.

CADEIRYDD

Mae'r dudalen hon yn fwriadol wag